

EL GRAN PITJOR QUE EL PETIT

A l'evangeli d'aquest diumenge llegim la conegudíssima paràbola del fill pròdig, text que ha fet córrer rius de tinta, la qual cosa obliga a abandonar la pretensió de ser original sobre el que es digui sobre ella. La paràbola, creació de Lluç, permet tenir títols diferents i aquests mostren ja tota una intenció interpretativa. Sí ens quedem amb "El fill pròdig" accentuem l'aspecte de la conversió, el valor de l'arrepentiment; sí la titulem: la paràbola del pare misericordiós volem donar intensitat al perdó de Déu, a la seva generositat, al desfici de Déu per la salvació de tots els homes; si la titulem, tal com recentment se sol fer, la paràbola dels dos germans tenim en compte el paper del germà gran, que té una importància fonamental en la paràbola.

La paràbola és la darrera d'una tríada amb la que Jesús respon al retret dels fariseus i mestres de la llei quan es queixen de que "aquest home acull els pecadors i menja amb ells" (Lc 15,2). Les altres dues paràboles són les de l'ovella perduda (15,3-7) i la dracma perduda (15, 8-10). Si a la del fill pròdig li traguéssim la intervenció del germà gran, ens quedaria una estructura idèntica a les dues paràboles anteriors, pèrdua, recerca i festa pel retrobament. Però en la tercera paràbola semblaria que Lluç ha introduït un afegitó però ha fet us d'un recurs molt propi d'ell consistent en construir una unitat narrativa basada en la contraposició de dos personatges. Ho veiem en la infància: Joan i Jesús (Lc 1-2), Marta i Maria (Lc 10,38-42); en el llibre dels Fets: Pere i Pau, en aquest mateix llibre Ananies i Zafira i Bernabé (Ac 4,36-5,11) . Podem estructurar la paràbola en tres parts, fàcilment identificables per la seguida intervenció dels tres personatges principals, el fill petit, el pare i el germà gran.

El fill petit. A primer cop d'ull, fa el que molts fills volen fer, independitzar-se del pare i viure pel seu compte. Però en trencar amb el pare incompleix el precepte del decàleg que obliga a honorar el pare (Ex 20,12), a més ha menystingut els codis de l'honor social al trencar amb el clan, que li dona aixopluc. Més greu encara tractar amb els porcs, símbol de paganisme i més greu encara volen compartir l'aliment (símbol de comunió) amb ells. És la imatge de l'Israel, que en l'exili ha entrat en contacte amb el paganisme, s'ha fet del tot impur i indigne de pertànyer al poble sant de Jahvè.

El pare és la imatge del Déu misericordiós. Surt dues vegades a cercar els fills per fer-los entrar a la festa de la salvació. Si cal, corrent – cosa atípica en un amo poderós-. Però atenció en un detall: En suggerir que el pare és imatge de Déu, Lluç està dient que no és tan sols Jesús el qui asseu els pecadors a taula, sinó que és Déu mateix qui ho vol i qui ho fa.

El germà gran no va més enllà del perfecte compliment dels manaments per això no s'adreça al pare dient-li pare i no reconeix el germà com a germà. Gateix per fer una festa amb els seus amics perquè no ha entès quins són els motius que poden provocar una autèntica festa. Està gelós de germà petit, que s'ha "patejat" l'herència del pare, perquè no ha entès que la comunitat de vida amb el pare fa que tot el que té el pare sigui també seu. És la imatge del jueu complidor amb la Llei i amb les pràctiques religioses jueves, però incapaç d'admetre que hi ha una dimensió de la bondat de Déu que el fa capaç de perdonar a aquell que no ha fet cap mèrit per obtenir el perdó. La paràbola va destinada sobretot a aquells que s'assemblen al germà gran, als que s'escandalitzen que Jesús mengi amb pecadors, als que pretenen donar lliçons a Déu sobre que cal fer amb els pecadors.

Diumenge 24 durant l'any
15 de Setembre de 2013